

MERITUM PRAWO RODZINNE

MERITUM

2. WYDANIE

MERITUM PRAWO RODZINNE

MERITUM

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

2. WYDANIE

Redaktor merytoryczny:
sędzia TK dr hab. Grzegorz Jędrejek, prof. UKSW

Wydawca:
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący:
Beata Wawrzyńczak-Jędryka

Opracowanie redakcyjne:
Beata Wawrzyńczak-Jędryka

Autorzy:

dr Jolanta Buczińska (UPH w Siedlcach) – rozdział XIX;
SSN w st. sp. dr Helena Ciepla (Uczelnia Łazarzkiego) – rozdział VII, XI;
sędzia TK dr hab. Grzegorz Jędrejek, prof. UKSW – rozdziały: I–IV;
dr Agnieszka Kawalko (KUL) – rozdział XII;
SSN w st. sp. dr hab. Kazimierz Piasecki, prof. nadzw. Wyższej Szkoły Menedżerskiej w Warszawie
– rozdział XI;
kurator sądowy Alina Prusinowska-Marek – rozdział X;
dr Jerzy Stryk (UKSW) – rozdziały: VIII, IX;
radca prawny Paweł Suski – rozdziały: XIII, XIV;
radca prawny Elżbieta Szczepanowska (UKSW) – rozdziały: V, VI;
dr Marcin Wielec (UKSW) – rozdział XVIII;
dr Magdalena Wilczek-Karczewska (UKSW) – rozdziały: XV–XVII.

© by Wolters Kluwer Polska SA, Warszawa 2017

ISBN 978-83-8107-534-3

Wolters Kluwer Polska SA
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. (centr.) 22 535 80 00, fax 22 535 80 01
infolinia 801 04 45 45
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl
e-mail: zamówienia@wolterskluwer.pl

SPIS TREŚCI

Strona	Numer
11	Wprowadzenie
13	Wykaz skrótów
17	Rozdział I. Prawo rodzinne – prawo rodziny – stosunki rodzinnoprawne – czynności rodzinnoprawne – rozwiązywanie sporów ze stosunków rodzinnoprawnych – wykładnia przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego
19	1. Uwagi wstępne 1
21	2. Stosunki rodzinnoprawne 5
25	3. Czynności rodzinnoprawne 12
27	4. Zasady prawa rodzinnego 15
28	5. Stan cywilny 19
29	6. Rozwiązywanie sporów ze stosunków rodzinnoprawnych 20 ¹
48	7. Wykładnia przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego 20 ³⁹
73	Rozdział II. Zawarcie małżeństwa
75	1. Charakter prawny oraz sposoby zawarcia małżeństwa 21
75	2. Elementy istotne zawarcia małżeństwa 22
77	3. Ustalenie nieistnienia zawarcia małżeństwa 25
79	4. Zawarcie małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego ... 27
87	5. Zawarcie małżeństwa w obecności duchownego 38
92	6. Zawarcie małżeństwa przed konsulem 51
94	7. Zawarcie małżeństwa w razie niebezpieczeństwa grożącego bezpośrednio życiu jednej ze stron 59
95	8. Zawarcie małżeństwa przez pełnomocnika 61
97	9. Przeszkody małżeńskie 65
108	10. Wady oświadczenia woli 82
110	11. Skutki unieważnienia małżeństwa 88
113	12. Postępowanie w sprawie o unieważnienie małżeństwa 90
119	13. Udział prokuratora w sprawach dotyczących stosunku małżeństwa ... 95

Strona		Numer
125	Rozdział III. Prawa i obowiązki małżonków niezależne od ustroju majątkowego	
127	1. Charakter prawny przepisów art. 23–30 k.r.o.	96
129	2. Zasada równości małżonków wyrażona w art. 23 k.r.o.	100
131	3. Obowiązki małżonków zawarte w art. 23 k.r.o.	102
137	4. Obowiązek współdziałania przy rozstrzyganiu o istotnych sprawach rodziny	108
140	5. Obowiązek przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny	110
161	6. Nakaz wypłaty wynagrodzenia lub innych należności do rąk drugiego małżonka	117
165	7. Wzajemna reprezentacja małżonków na podstawie art. 29 k.r.o.	124
166	8. Odpowiedzialność solidarna małżonków za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich w celu zaspokajania zwykłych potrzeb rodziny	125
174	9. Prawo do korzystania z mieszkania należącego do drugiego małżonka	132
179	10. Rachunek bankowy małżonków	139 ¹
189	Rozdział IV. Małżeńskie ustroje majątkowe	
195	1. Charakterystyka ogólna stosunków majątkowych małżonków	140
202	2. Majątek wspólny małżonków	151
257	3. Majątki osobiste małżonków	195
278	4. Przedmioty zwykłego urządzenia domowego	225
278	5. Współposiadanie rzeczy wchodzących w skład majątku wspólnego ..	226
281	6. Wspólność łączna obejmująca majątek wspólny	228
281	7. Zarząd majątkiem wspólnym małżonków	229
287	8. Czynności, do których dokonania potrzebna jest zgoda małżonka	236
300	9. Odpowiedzialność majątkiem wspólnym za długi małżonka	243
313	10. Obrona małżonka dłużnika w postępowaniu cywilnym	261
332	11. Udziały w majątku wspólnym	291
339	12. Zwrot wydatków i nakładów między majątkami małżonków	294
340	13. Zwrot nakładów i wydatków dokonanych na rzecz osób trzecich	296
345	14. Ustanie wspólności łącznej majątku wspólnego małżonków	300
349	15. Postępowanie o podział majątku wspólnego małżonków	307
366	16. Umowne ustroje majątkowe	328
393	17. Przymusowy ustrój majątkowy	342
407	18. Ustrojowe stosunki majątkowe małżonków a prowadzenie działalności gospodarczej (zagadnienia wybrane)	367
422	19. Czynności prawne między małżonkami	386
426	20. Prawo do renty rodzinnej wdowy i rozwiedzionego małżonka – wspólnota małżeńska	391
431	21. Rozliczenia majątkowe między konkubentami	395
455	Rozdział V. Ustanie małżeństwa	
457	1. Ustanie małżeństwa – uwagi ogólne	402
466	2. Rozwód	415
469	3. Zupelny i trwały rozkład pożycia jako przesłanka pozytywna rozwodu	419
484	4. Przesłanki negatywne rozwodu	444

Strona		Numer
496	5. Postępowanie w sprawach małżeńskich	461
567	6. Skutki rozvodu	517
597	Rozdział VI. Separacja	
599	1. Zagadnienia ogólne	544
603	2. Przesłanki orzeczenia separacji	549
619	3. Postępowanie w sprawie o separację	564
656	4. Skutki orzeczenia separacji	616
666	5. Zniesienie separacji	635
681	Rozdział VII. Pochodzenie dziecka	
683	1. Wprowadzenie	645
684	2. Ustalenie macierzyństwa	647
702	3. Ojcostwo	686
716	4. Ustalenie ojcostwa	717
732	5. Bezskuteczność uznania ojcostwa dziecka	751
745	Rozdział VIII. Władza rodzicielska	
747	1. Zagadnienia ogólne	768
753	2. Powstanie i ustanie władzy rodzicielskiej	772
757	3. Struktura (treść) władzy rodzicielskiej	775
767	4. Wykonywanie władzy rodzicielskiej	790
811	5. Władza rodzicielska a obowiązek odszkodowawczy rodziców za szkodę wyrządzoną przez dziecko	847
813	6. Interwencja sądu opiekuńczego w zakresie władzy rodzicielskiej	851
838	7. Wzory pism w postępowaniu nieprocesowym	887
853	Rozdział IX. Nazwisko dziecka	
854	1. Uwagi ogólne	896
855	2. Nazwisko dziecka urodzonego w małżeństwie	897
858	3. Nazwisko dziecka pozamałżeńskie w przypadku uznania ojcostwa i sądowego ustalenia ojcostwa	903
860	4. Nazwisko dziecka, którego ojcostwo nie zostało ustalone	909
861	5. Nazwisko dziecka o nieustalonym pochodzeniu od obojga rodziców	910
862	6. Nazwisko dziecka określone przez rodzica oraz ojczyma lub macochę	912
865	Rozdział X. Piecza zastępcza	
867	1. Organizacja, funkcjonowanie oraz finansowanie pieczy zastępczej – stan obecny (art. 112 ² k.r.o.)	915
896	2. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej	974
931	3. Komu sąd może powierzyć sprawowanie funkcji rodziny zastępczej (art. 112 ⁵ k.r.o.)	1017
933	4. Uprawnienia opiekunów zastępczych w zakresie wykonywania bieżącej pieczy, wychowania i reprezentowania dziecka a prawa i obowiązki rodziców dziecka (art. 112 ¹ k.r.o.)	1024

Strona		Numer
936	5. Postępowanie wykonawcze sądu opiekuńczego w odniesieniu do dziecka przebywającego w pieczy zastępczej	1030
Rozdział XI. Przysposobienie		
957	1. Źródła prawa dotyczące przysposobienia. Zakres regulacji	1063
959	2. Charakterystyka instytucji prawnej przysposobienia. Konstrukcja prawna przysposobienia	1068
960	3. Rodzaje przysposobienia w prawie polskim. Uwagi ogólne. Przysposobienie niepełne	1073
964	4. Przysposobienie pełne jako rodzaj przysposobienia w najwyższym stopniu zapewniający dobro dziecka	1079
968	5. Przysposobienie całkowite, nierozwiązywalne	1083
974	6. Przysposobienie wspólne	1084
976	7. Przysposobienie ze wskazaniem	1084 ⁶
979	8. Przysposobienie zagraniczne	1086
984	9. Przysposobienie w razie śmierci przysposabiającego lub przysposobionego	1090
989	10. Tajemnica przysposobienia	1093
992	11. Problematyka procesowa w sprawach o przysposobienie	1097
993	12. Rozwiązanie przysposobienia. Przyczyny. Zagadnienia procesowe ...	1101
1016	13. Ośrodki preadopcyjne. Podstawy prawne. Kompetencje. Kwalifikowanie pod kątem przysposobienia	1128
1017	14. Przysposobienie w świetle prawa prywatnego międzynarodowego i międzynarodowego postępowania cywilnego	1132
Rozdział XII. Obowiązek alimentacyjny		
1022	1. Pojęcie i treść obowiązku alimentacyjnego	1138
1022	2. Źródła obowiązku alimentacyjnego	1139
1024	3. Podmioty uprawnione i zobowiązane do alimentacji	1140
1026	4. Kolejność obowiązku alimentacyjnego	1142
1030	5. Obowiązek alimentacyjny przysposabiającego i przysposobionego ..	1150
1032	6. Obowiązek alimentacyjny powinowatych	1152
1035	7. Obowiązki alimentacyjne małżonków	1154
1064	8. Przesłanki powstania roszczeń alimentacyjnych	1182
1068	9. Treść obowiązku alimentacyjnego	1187
1069	10. Zakres świadczeń alimentacyjnych – art. 135 § 1 k.r.o.	1188
1077	11. Świadczenia niemające wpływu na zakres świadczeń alimentacyjnych	1193 ¹
1079	12. Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dzieci	1194
1086	13. Roszczenia matki dziecka pozamatżeńskiego	1202
1089	14. Dochodzenie roszczeń alimentacyjnych	1207
1101	15. Roszczenia regresowe	1220
1104	16. Postępowanie egzekucyjne w sprawie o alimenty	1221
1108	17. Jurysdykcja krajowa w sprawach o alimenty na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych	1226 ¹
1115	18. Przestępstwo uchylania się od alimentów	1226 ¹¹
1124	19. Fundusz alimentacyjny	1227

Strona		Numer
1137	20. Wzory pism procesowych	1236
1163	Rozdział XIII. Opieka	
1165	1. Pojęcie i rodzaje opieki	1245
1170	2. Opieka nad małoletnim (art. 145–174 k.r.o.)	1257
1235	3. Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie (art. 175–177 k.r.o.)	1381
1237	Rozdział XIV. Kuratela	
1238	1. Uwagi ogólne	1382
1244	2. Postępowanie w sprawach z zakresu kurateli	1393
1251	3. Kuratela uregulowana w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym	1414
1261	Rozdział XV. Świadczenia rodzinne	
1263	1. Istota świadczeń rodzinnych	1431
1300	2. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego	1470
1346	3. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	1514
1355	4. Świadczenia rodzinne uzależnione od niepełnosprawności – świadczenia opiekuńcze	1525
1386	5. Zasiłek dla opiekuna, uregulowany w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 162 z późn. zm.)	1541
1392	6. Ustalanie prawa do świadczeń opiekuńczych na rzecz rolników, małżonków rolników lub domowników	1545
1395	7. Zapomoga wypłacana przez gminy na podstawie art. 22a u.ś.r. oraz dodatkowe świadczenia ustanawiane przez gminy na podstawie art. 22b u.ś.r.	1546
1396	8. Wstrzymanie świadczeń rodzinnych	1547
1396	9. Zmiana i uchylenie ostatecznej decyzji administracyjnej w trybie art. 32 u.ś.r.	1548
1401	10. Nienależnie pobrane świadczenia rodzinne	1550
1417	11. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego	1561
1426	12. Świadczenie rodzicielskie	1565
1439	Rozdział XVI. Świadczenie wychowawcze	
1440	1. Istota świadczenia wychowawczego	1565 ¹
1441	2. Postępowanie w przedmiocie świadczenia wychowawczego	1565 ²
1446	3. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego	1565 ⁸
1447	4. Pojęcie „rodziny”	1565 ¹⁰
1450	5. Pojęcie „dziecka” i „pierwszego dziecka”	1565 ¹⁴
1451	6. Podmioty uprawnione do świadczenia wychowawczego	1565 ¹⁵
1458	7. Warunki nabycia prawa do świadczenia wychowawczego	1565 ²⁰
1465	8. Marnotrawienie świadczenia wychowawczego lub jego wydatkowanie niezgodnie z celem	1565 ²⁸
1468	9. Okres, na jaki ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego ...	1565 ³⁰
1468	10. Uchylenie lub zmiana decyzji ustalającej prawo do świadczenia wychowawczego	1565 ³¹
1471	11. Nienależnie pobrane świadczenie wychowawcze	1565 ³²

Strona		Numer
1471	12. Dodatek wychowawczy dla rodzin zastępczych	1565 ³³
1472	13. Wzory pism	1565 ³⁴
1489 Rozdział XVII. Pomoc osobom uprawnionym do alimentów		
1490	1. Pomoc osobom uprawnionym do alimentów – zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 489 z późn. zm.)	1566
1496	2. Postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych	1574
1507	3. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego	1583
1545 Rozdział XVIII. Prawo nieletnich		
1548	1. Podstawy odpowiedzialności karnej nieletnich	1607
1552	2. Uwarunkowania odpowiedzialności karnej nieletnich	1613
1561	3. Środki stosowane w postępowaniu w sprawach nieletnich	1622
1569	4. Postępowanie w sprawach nieletnich – charakterystyka ogólna	1638
1582	5. Rozprawa sądowa w sprawach nieletnich	1659
1587	6. Kurator w postępowaniu w sprawach nieletnich	1667
1588	7. Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich	1669
1593	8. Nadzór nad wykonywaniem orzeczeń wydanych w postępowaniu w sprawach nieletnich	1682
1594	9. Modyfikacje poprzez zmianę lub uchylenie środków wychowawczych i środków poprawczych	1684
1598	10. Nagrody i środki dyscyplinarne	1690
1601	11. Wywiad środowiskowy prowadzony wobec nieletnich	1697
1603	12. Nadzór nad nieletnimi	1700
1609 Rozdział XIX. Rodzina w świetle prawa międzynarodowego		
1611	1. Normy prawa międzynarodowego dotyczące rodziny przyjęte przez ONZ	1710
1628	2. Ochrona praw rodziny w ramach działalności Rady Europy	1741
1657	3. Stosunki prawnorodzinne w ustawodawstwie Unii Europejskiej	1799
1667 Indeks rzeczowy		

WPROWADZENIE

Prawo rodzinne jest kolejną dziedziną prawa omawianą w znanej Czytelnikom serii Meritum. Zagadnienia prawnorodzinne ujęte zostały w sposób szeroki i kompleksowy, przedmiotem analizy bowiem uczyniono regulacje tak z zakresu prawa prywatnego, jak i publicznego, a także prawa karnego, zawsze jednak „dotykające” spraw rodziny. I tak, znajdzie tu Czytelnik omówienie problematyki regulowanej m.in.: Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym, ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawą o świadczeniach rodzinnych czy ustawą o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Opracowanie ma – zgodnie z założeniami serii – charakter wybitnie praktyczny. Redaktorzy publikacji za cel postawili sobie, aby niniejsza książka-przewodnik przeprowadziła przez meandry prawa i postępowania w sprawach z zakresu szeroko rozumianego prawa rodzinnego również tych Czytelników, którzy nie mają do czynienia z prawem na co dzień. Stąd w publikacji bogactwo m.in. wzorów dokumentów, schematów przedstawiających procedury czy kasusów – często w ujęciu wariantowym, obrazujących „przełożenie” litery prawa na konkretne życiowe sytuacje. W szerokim zakresie wykorzystano judykaturę, w tym w szczególności orzecznictwo Sądu Najwyższego.

W korzystaniu z publikacji, szybkiej orientacji w jej treści, pomocne są przyjęte przez Wydawnictwo rozwiązania edytorskie, w tym m.in.:

- układ treści umożliwiający szybkie odszukanie potrzebnej informacji przez podział na niewielkie, zwarte fragmenty;
- zamieszczone na marginesie numery, które wskazują ważne pojęcie, instytucję, wraz z ich objaśnieniem;
- wyraźnie wyodrębnione w tekście przykłady, ilustrujące stosowanie danej instytucji w praktyce;
- uwypuklenie najistotniejszych kwestii poprzez zaznaczenie ich ramką i hasłem: **WAŻNE!**;
- liczne schematy i tabele pozwalające na usystematyzowanie wiedzy;
- wzory dokumentów, pism procesowych;
- szczegółowy i wyczerpujący indeks rzeczowy z odniesieniami do numerów na marginesie tekstów;
- przyjazna dla Czytelnika szata graficzna.

Autorami opracowania są tak pracownicy naukowi związani głównie z Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, jak i praktycy prawa.

Korzystając ze sposobności, pragnę podziękować wszystkim Autorom za włożony trud, licząc na dalszą współpracę przy kolejnych wydaniach.

Warszawa, maj 2017 r.

dr hab. Grzegorz Jędrejek, prof. UKSW

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Źródła prawa	
d.p.a.s.c.	ustawa z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264 z późn. zm.)
EKS	Europejska Karta Społeczna, podpisana w Turynie 18 października 1961 r., ratyfikowana przez Polskę 10 czerwca 1997 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 8, poz. 67)
k.c.	ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 459 z późn. zm.)
k.k.	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1137 z późn. zm.)
k.k.w.	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 665 z późn. zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
k.p.a.	ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23 z późn. zm.)
k.p.c.	ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1822 z późn. zm.)
k.p.k.	ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1749 z późn. zm.)
k.r.	ustawa z dnia 27 czerwca 1950 r. – Kodeks rodzinny (Dz. U. Nr 34, poz. 308 z późn. zm.)
k.r.o.	ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 682)
k.s.h.	ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1578 z późn. zm.)
k.w.	ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1094 z późn. zm.)
nowelizacja/nowela k.r.o. z 2008 r.	ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 220, poz. 1431)
o.p.	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 201 z późn. zm.)
p.a.s.c.	ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 2064 z późn. zm.)
p.p.m.	ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1792)

WYKAZ SKRÓTÓW

pr.bank.	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1988 z późn. zm.)
pr.not.	ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1796 z późn. zm.)
pr.spółdz.	ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 21 z późn. zm.)
p.u.	ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 2171 z późn. zm.)
p.u.s.p.	ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 2062 z późn. zm.)
r.p.N.K.	rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245)
r.u.s.p.	rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. poz. 2316 z późn. zm.)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (tekst skonsolidowany: Dz. Urz. UE C 83 z 30.03.2010, s. 47)
TUE	Traktat o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 z późn. zm.)
u.g.n.	ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 2147 z późn. zm.)
u.k.s.c.	ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 623 z późn. zm.)
u.k.w.h.	ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 790 z późn. zm.)
u.o.p.l.	ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 716 z późn. zm.)
u.p.d.o.f.	ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 2032 z późn. zm.)
u.p.e.a.	ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 599 z późn. zm.)
u.p.o.u.a.	ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 489 z późn. zm.)
u.p.p.r.	ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)
u.p.p.w.d.	ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. poz. 195 z późn. zm.)
u.p.s.	ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.)
u.p.s.d.	ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 833 z późn. zm.)
u.p.s.n.	ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1654)
u.s.d.g.	ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1829 z późn. zm.)
u.s.m.	ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 1222 z późn. zm.)
ustawa o RPD	ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 922)
ustawa o RPO	ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 958)

u.s.u.s.	ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 963 z późn. zm.)
u.ś.r.	ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1518 z późn. zm.)
u.w.r.	ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 697)
ZEKS	Zrewidowana Europejska Karta Społeczna z 3 maja 1996 r.
2. Organy orzekające	
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
SA	sąd apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
SO	sąd okręgowy
TK	Trybunał Konstytucyjny
WSA	wojewódzki sąd administracyjny
3. Publikatory i czasopisma	
AUL	Acta Universitatis Lodziensis
AUWr.	Acta Universitatis Wratislaviensis
DPP	Demokratyczny Przegląd Prawniczy
Dz. U.	Dziennik Ustaw
EP	Edukacja Prawnicza
GSP	Gdańskie Studia Prawnicze
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KSP	Krakowskie Studia Prawnicze
LEX	System Informacji Prawnej „Lex OMEGA”
M.P.	Monitor Polski
M.Praw.	Monitor Prawniczy
NP	Nowe Prawo
OSN	Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNC-ZD	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNPG	Orzecznictwo Sądu Najwyższego, Wydawnictwo Prokuratury Generalnej
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
Pał.	Palestra
PiP	Państwo i Prawo
PiZS	Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PPC	Polski Proces Cywilny
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
Pr. Bank.	Prawo Bankowe
Probl. Egz.	Problemy Egzekucji

WYKAZ SKRÓTÓW

Probl. Praw.	Problemy Prawnicze
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
Prz. Sejm.	Przegląd Sejmowy
PS	Przegląd Sądowy
Rej.	Rejent
RiPr	Rodzina i Prawo
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SC	Studia Cywilistyczne
SI	Studia Iuridica
SP	Studia Prawnicze
4. Inne	
jow	jednostki organizacyjne wsparcia
MOS	młodzieżowy ośrodek socjoterapii
MOW	młodzieżowy ośrodek wychowawczy
n.	następny (-a, -e)
OA	ośrodek adopcyjny
OPS	ośrodek pomocy społecznej
orz.	orzeczenie
PCPR	powiatowe centrum pomocy rodzinie
post.	postanowienie
RPZ	rodzinna piecza zastępcza
s.	strona
tekst jedn.	tekst jednolity
uchw.	uchwała
wyr.	wyrok
w zw.	w związku
ZOL	zakład opiekuńczo-leczniczy
ZP	zakład poprawczy
z późn. zm.	z późniejszymi zmianami
ZRL	zakład rehabilitacji leczniczej
ZUS	Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Prawo rodzinne – prawo rodziny – stosunki rodzinnoprawne – czynności rodzinnoprawne – rozwiązywanie sporów ze stosunków rodzinnoprawnych – wykładnia przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego

Grzegorz Jędrejek

SPIS TREŚCI

1. Uwagi wstępne	1	b. Sprawy rozpoznawane w postępowaniu odrębnym w sprawach ze stosunków między rodzicami a dziećmi	20 ⁵
2. Stosunki rodzinnoprawne	5	c. Inne sprawy rozpoznawane w procesie (przykłady)	20 ⁶
3. Czynności rodzinnoprawne	12	E. Sprawy z zakresu prawa rodzinnego rozpoznawane w postępowaniu nieprocesowym	20 ⁷
4. Zasady prawa rodzinnego	15	a. Uwagi ogólne	20 ⁷
5. Stan cywilny	19	b. Sprawy małżeńskie	20 ⁸
6. Rozwiązywanie sporów ze stosunków rodzinnoprawnych	20 ¹	c. Sprawy z zakresu stosunków między rodzicami a dziećmi	20 ⁹
A. Uwagi ogólne	20 ¹	d. Sprawy o przysposobienie	20 ¹⁰
B. Pojęcie sądu rodzinnego i opiekuńczego	20 ²	e. Sprawy z zakresu opieki	20 ¹¹
C. Rodzaje spraw z zakresu prawa rodzinnego	20 ³	f. Sprawy o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką	20 ¹²
D. Sprawy z zakresu prawa rodzinnego rozpoznawane w procesie	20 ⁴	g. Sprawy dotyczące wykonywania kontaktów z dzieckiem	20 ¹³
a. Sprawy rozpoznawane w postępowaniu odrębnym w sprawach małżeńskich.	20 ⁴	h. Sprawy z zakresu kurateli	20 ¹⁴
		F. Jurysdykcja krajowa oraz właściwe prawo materialne	20 ¹⁵
		a. Jurysdykcja krajowa	20 ¹⁵
		Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu prawa rodzinnego rozpoznawanych w trybie procesowym ...	20 ¹⁶

Jurysdykcja krajowa w sprawach z zakresu prawa rodzinnego rozpoznawanych w postępowaniu nieprocesowym	20 ¹⁷	e. Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze dnia 19 października 1996 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 172, poz. 1158)	20 ⁴⁹
b. Właściwe prawo materialne	20 ¹⁸	f. Europejska Konwencja o wykonywaniu prawa dzieci sporządzona w Strasburgu dnia 25 stycznia 1996 r. (Dz. U. z 2000 r. Nr 107, poz. 1128)	20 ⁵⁰
Prawo właściwe w sprawach małżeńskich	20 ²⁰	g. Ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (tekst jedn.: Dz. U. z 2017 r. poz. 922)	20 ⁵¹
G. Ochrona dziecka w toku postępowania przed sądem opiekuńczym (zagadnienia wybrane)	20 ³⁰	h. Europejska Konwencja o przysposobieniu dzieci sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 99, poz. 1157)	20 ⁵²
H. Polubowne sposoby rozwiązywania sporów rodzinnoprawnych	20 ³¹	i. Europejska Konwencja o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz o przywracaniu pieczy nad dzieckiem, sporządzona w Luksemburgu dnia 20 maja 1980 r. (Dz. U. z 1996 r. Nr 31, poz. 134)	20 ⁵³
I. Alternatywne sposoby rozwiązywania sporów rodzinnoprawnych	20 ³⁴	j. Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 18 grudnia 1979 r. (Dz. U. z 1982 r. Nr 10, poz. 71 – załącznik)	20 ⁵⁴
a. Uwagi wstępne	20 ³⁴	k. Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz. U. z 2015 r. poz. 961)	20 ⁵⁵
b. Charakterystyka ogólna postępowania medacyjnego	20 ³⁵	l. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169)	20 ⁵⁶
Zasady mediacji wyróżnione na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego	20 ³⁶	m. Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi, sporządzona w Warszawie dnia 16 maja 2005 r. (Dz. U. z 2009 r. Nr 20, poz. 107)	20 ⁵⁷
c. Postępowanie arbitrażowe	20 ³⁷		
7. Wykładnia przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego	20³⁹		
A. Specyfika wykładni przepisów z zakresu prawa rodzinnego	20 ³⁹		
B. Dobro dziecka w orzecznictwie SN (wybór)	20 ⁴³		
C. Regulacje prawne zawierające zasadę dobra dziecka lub stanowiące podstawę do jej sformułowania	20 ⁴⁴		
a. Konstytucja RP	20 ⁴⁴		
b. Konwencja Praw Dziecka, przyjęta jednomyślnie w dniu 20 listopada 1989 r. przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych (Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526)	20 ⁴⁵		
c. Kodeks rodzinny i opiekuńczy	20 ⁴⁶		
d. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	20 ⁴⁸		

Podstawa prawna: art. 18 Konstytucji RP; art. 1 § 2, art. 2, 13, 14, 17, 22, 23, 24, 27, 37 § 1 pkt 1, art. 47 § 1, art. 52, 56, 78 § 1, art. 94, 446 k.r.o.; art. 1, 82-88 k.c.; art. 17 § 1 pkt 1, art. 570, 577, 1157 k.p.c.; art. 2 ust. 1 i 3, art. 3, 49 ust. 2 p.a.s.c.

1. Uwagi wstępne

Niniejsze opracowanie dotyczy przede wszystkim **stosunków rodzinnoprawnych**. Stosunki te są uregulowane przez przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Zakres opracowania jest jednak szerszy. Obejmuje ono regulacje prawne, które związane są z istnieniem stosunku rodzinnoprawnego, w tym regulacje z zakresu prawa publicznego oraz dotyczące opieki i kurateli, które należą do prawa osobowego, a z przyczyn natury technicznej zostały umieszczone w jednym kodeksie wraz z prawem rodzinnym. Można jednak bronić poglądu, zgodnie z którym opieka i kuratela w szerokim zakresie dotyczą rodziny.

W piśmiennictwie od dawna zwraca się uwagę, iż termin „**prawo rodzinne**” może oznaczać prawo rodzinne *sensu stricto* rozumiane jako „dział prawa regulujący urządzenie wspólnoty rodzinnej” oraz tzw. kompleksowe prawo rodzinne, które obejmuje przepisy z różnych gałęzi prawa, określające sytuację rodziny w społeczeństwie [J.St. Piątkowski (w:) *System Prawa Rodzinnego i Opiekuńczego*, Ossolineum 1985, s. 30].

Publikacja dotyczy zatem prawa rodzinnego w znaczeniu szerszym. Można stwierdzić, że dotyczy „prawa rodziny”. Powyższy zwrot został użyty w cudzysłowie, albowiem rodzina nie jest podmiotem praw prywatnych. Podmiotami tych praw są wyłącznie osoby fizyczne, które tworzą rodzinę. Rodzina może być natomiast podmiotem praw publicznoprawnych.

Wyjaśnienia wymaga zatem **pojęcie rodziny**. W doktrynie zwraca się uwagę na trudności w zdefiniowaniu rodziny. Próby definicji wraz ze wskazaniem różnych form rodziny, np. „rodzina mała”, „wielka”, „niepełna” podejmują z reguły przedstawiciele innych nauk niż jurydyczne [zob. szerzej T. Smoczyński (w:) *System Prawa Prywatnego*, t. 11, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, red. T. Smoczyński, Warszawa 2009, s. 2 i n.]. Można przyjąć, że istnienie rodziny związane jest z jednym ze stosunków prawnych, jak małżeństwo, pokrewieństwo lub powinowactwo [tamże].

Małżeństwo prowadzi do powstania rodziny. Przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego nie zawierają definicji małżeństwa. W doktrynie niektórzy autorzy definiują małżeństwo, inni ograniczają się do podania jego cech. Według J. Winiarza małżeństwo jest to:

„trwały stosunek prawny łączący zwykle dożywotnio mężczyznę i kobietę, którzy z zachowaniem konstytucyjnych przesłanek przewidzianych w przepisach k.r.o. dokonali czynności prawnej zawarcia małżeństwa i w następstwie jej dokonania stali się równouprawnionymi podmiotami kompleksu praw i obowiązków małżeńskich dla optymalnej realizacji funkcji społecznych założonej przez ich związek rodziny” [zob. J. Winiarz (w:) *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, Warszawa 2012, s. 5].

Według K. Piaseckiego „małżeństwo jest swoistym indywidualnym, naturalnym, duchowym i cielesnym związkiem społecznym, z założenia trwałym, między mężczyzną i kobietą. Związek ten jest prawnie uprzywilejowany i sankcjonowany” [zob. K. Piasecki, *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. K. Piasecki, Warszawa 2009, s. 24]. T. Smoczyński do cech małżeństwa zalicza monogamię, związek pomiędzy mężczyzną i kobietą, maksymalne zespolenie w sferze stosunków osobistych oraz ściśle powiązanie w sferze majątkowej, oparte o zasadę równości [zob. T. Smoczyński, *Ochrona rodziny w Konstytucji RP*, PiP 1994, z. 2, s. 7]. Cecha małżeństwa, jaką stanowi różnica płci podlega ochronie konstytucyjnej. W art. 18

Konstytucji RP wskazano, że pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej znajduje się małżeństwo jako związek kobiety i mężczyzny.

4

Należy uznać, że małżeństwo stanowi stosunek prawny o charakterze osobistym, którego źródłem powstania jest **czynność rodzinnoprawna**, jaką stanowi zawarcie małżeństwa. Podmiotami tego stosunku mogą być wyłącznie mężczyzna i kobieta, co wynika z art. 18 Konstytucji RP.

Z małżeństwem związany jest **ustrojowy stosunek majątkowy małżonków**. Stosunek taki pełni rolę służebną wobec stosunku podstawowego, który stanowi małżeństwo. Jest to stosunek zależny wobec małżeństwa, co oznacza, że nie może trwać bez małżeństwa, a ustanie małżeństwa prowadzi automatycznie do ustania ustrojowego stosunku majątkowego.

O ile ingerencja osób trzecich w istnienie małżeństwa jest co do zasady wykluczona, o tyle osoby trzecie mogą ingerować w stosunek ustrojowy, występując np. z powództwem o zniesienie wspólności majątkowej na podstawie art. 52 k.r.o.

Wadliwe jest traktowanie małżeństwa, jak też samego zawarcia małżeństwa, jako umowy:

1. Po pierwsze, małżonkowie nie mogą sami rozwiązać małżeństwa. Małżeństwo wygasa z przyczyn naturalnych wskutek śmierci jednego lub obojga małżonków, albo wskutek orzeczenia sądu. Małżeństwo nie może wygasnąć w drodze oświadczenia jednego z małżonków lub też oświadczeń obojga małżonków.

2. Po drugie, stosunek małżeństwa nie jest stosunkiem obligacyjnym, który kreuje prawa i obowiązki względem drugiej strony. Małżeństwo prowadzi do powstania rodziny, a tym samym praw i obowiązków wobec rodziny, a zatem często nie tylko wobec drugiego małżonka, ale również dzieci.

3. Po trzecie, przepisy regulujące stosunek małżeństwa mają charakter bezwzględnie obowiązujący, co oznacza, że małżonkowie nie mogą ich zmienić w drodze porozumienia. Małżonkowie nie mogą zmieniać sami stosunku małżeństwa. Zmiana jest dopuszczalna, ale w jednym wypadku, tzn. orzeczenia przez sąd separacji. Stosunek małżeństwa określony przez przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jak również Konstytucji nie pozostawia małżonkom swobody co do kształtowania jego treści. Inaczej jest w przypadku ustrojowego stosunku majątkowego.

Małżonkowie, którzy nie chcą pozostawać w ustroju ustawowym, mogą przyjąć ustrój umowny, poprzez **wybór jednej z czterech intercyz**, tj. umowy wprowadzającej rozdzielną majątkową, rozdzielną z wyrównaniem dorobków, wspólność rozszerzoną albo wspólność ograniczoną. Także w przypadku ustroju umownego swoboda małżonków nie ma charakteru absolutnego, albowiem małżonkowie mogą wybrać jeden z ustrojów umownych, co oznacza, że nie mogą zawrzeć umowy nieznannej Kodeksowi rodzinnemu i opiekuńczemu lub też umowy kombinowanej, tzn. zawierającej elementy z kilku intercyz.

Zarówno małżeństwo, jak i ustrojowy stosunek majątkowy są stosunkami rodzinnoprawnymi i cywilnoprawnymi. Należy podkreślić, że stosunek ustrojowy nie jest stosunkiem obligacyjnym, albowiem żadne z małżonków nie jest z samego faktu zawarcia małżeństwa wobec siebie wierzycielem i dłużnikiem.

Instytucja małżeństwa oprócz prawa świeckiego interesują również systemy prawne kościołów albo innych związków wyznaniowych. W Polsce najwięcej osób podlega prawu kanonicznemu, czyli prawu Kościoła Rzymskokatolickiego. Związek pomiędzy prawem świeckim a prawem kanonicznym istnieje wyłącznie w odniesieniu do zawarcia małżeństwa. Jedną z form zawarcia małżeństwa świeckiego jest bowiem zawarcie małżeństwa przed duchownym (zob. art. 1 § 2 k.r.o.). Po zawarciu małżeństwo podlega odrębnej jurysdykcji kościelnej co do ważności małżeństwa kanonicznego, a także w innych sprawach małżeńskich przewidzianych w prawie kanonicznym, oraz jurysdykcji sądów państwowych w zakresie skutków, jakie wywołuje małżeństwo świeckie (zob. art. 10 ust. 3–4 Konkordatu).

Po zawarciu małżeństwa podlega ono jurysdykcji sądów świeckich w zakresie skutków przewidzianych przez prawo polskie oraz jurysdykcji sądów kościelnych w zakresie skutków okre-

ślonych przez prawo kanoniczne. Zgodnie z art. 10 ust. 3 Konkordatu orzekanie o ważności małżeństwa kanonicznego, a także w innych sprawach małżeńskich przewidzianych w prawie kanonicznym, należy do wyłącznej kompetencji władzy kościelnej. Na podstawie art. 10 ust. 4 Konkordatu orzekanie w sprawach małżeńskich w zakresie skutków określonych w prawie polskim należy do wyłącznej kompetencji sądów państwowych. Rozdzielenie kognicji sądu kościelnego oraz państwowego kilkakrotnie podkreślał Sąd Najwyższy. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 listopada 2000 r., V CKN 1364/00, LEX nr 47030, „zawsze o losie związku małżeńskiego (świeckiego) orzekają sądy państwowe”, a „orzeczenie sądu kościelnego o ważności bądź o ustaniu małżeństwa kanonicznego nie może mieć prejudycjalnego wpływu na orzeczenie sądu państwowego o ważności lub o ustaniu świeckiego związku małżeńskiego tych samych małżonków”.

PRZYKŁAD: Bożena i Waldemar W. zawarli w 2004 r. tzw. małżeństwo konkordatowe. W 2007 r. Waldemar W. wniósł do sądu kościelnego, tj. Sądu Metropolitalnego w Katowicach pozew o stwierdzenie nieważności małżeństwa ze względu na niezdolność Bożeny W. do podjęcia istotnych obowiązków małżeńskich z przyczyn natury psychicznej. Wyrok powyższy został zatwierdzony przez Trybunał drugiej instancji. Następnie Waldemar W. wniósł pozew rozwodowy. Czy sąd państwowy związany jest orzeczeniem sądu kościelnego?

W świetle powyższego stanu faktycznego należy wyróżnić dwa problemy. Pierwszy sprowadza się do kwestii tzw. **prawomocności materialnej**. Zgodnie z art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Zwrot „inne sądy” wskazuje, że chodzi o sądy państwowe. Sądy kościelne nie są sądami państwowymi, a zatem ich orzeczenia nie wiążą innych sądów państwowych. Drugi problem dotyczy pytania, czy w trakcie procesu przed sądem państwowym można powołać się na orzeczenie sądu kościelnego? Na powyższą wątpliwość należy udzielić odpowiedzi pozytywniej. Orzeczenie sądu kościelnego jest bowiem **dokumentem prywatnym**.

2. Stosunki rodzinne

Do cech stosunku rodzinnoprawnego zalicza T. Smoczyński:

- podstawę powstania, którą stanowi zdarzenie (np. urodzenie), oświadczenie woli (np. małżeństwo), czy też orzeczenie sądu (np. przysposobienie) prowadzące do powstania więzi rodzinnej;
- skutki powyższych stosunków są regulowane przez przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego;
- złożona struktura oparta na stosunku podstawowym, tj. filiacyjnym, z którym związane są inne elementy stosunku rodzinnoprawnego;
- indywidualny charakter;
- trwałość;
- równość podmiotów.

[Zob. w szczególności T. Smoczyński (w:) *System Prawa Prywatnego*, t. 11, *Prawo rodzinne i opiekuńcze*, red. T. Smoczyński, Warszawa 2009, s. 32 i n.].

Stosunki prawnorodzinne mają jedną cechę wspólną, tzn. są to stosunki prowadzące do powstania **więzi rodzinnej** lub też związane są z więzią rodzinną. Do pierwszej grupy zaliczamy małżeństwo i pokrewieństwo, do drugiej w szczególności ustrojowy stosunek majątkowy małżonków, stosunek alimentacyjny, władzę rodzicielską. Stosunki prawne z pierwszej grupy możemy zaliczyć do stosunków rodzinnoprawnych *sensu stricto*, a z drugiej grupy do stosun-

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

CENA 259 ZŁ (W TYM 5% VAT)

www.meritum.pl